

Biðlistin við börnum til dagstovnarnar og kommunulu dagröktina í Havn veksur fyri hvønn dag. Í lötuni biða 450 börn og foreldur teirra. Tey vóna, at verða tey næstu, ið sleppa frammat, nú 250 pláss verða tók 1. august.

Katrin Holm, leiðari á dagstovnaskrivstovuni hjá Tórshavnar býráð:

Mynd: Jens Kr. Vang

- Eg eri eingin gandakallur

- Eg vildi fegin hjálpt øllum foreldrunum, men tað kann eg ikki. Foreldur í neyðstöðu leggja meg undir lupp og krevja meg til svars fyri avgerðir, eg taki. Eg føli tað akkurát sum, at eg eri eitt sjáldsamt dýr, ið situr í einum glashúri og verður eygleitt úr øllum heraðshornum.

- Hóast eg føli við foreldrunum taki eg fyrst og fremst synd í børnunum. Eg síggi nógvar óhepnar og óforsvarligar loysnir, og viðhvørt undrist eg á, at foreldur fara so langt, tá ið tey leita eftir ansing til barn teirra, sigur Katrin Holm

TURID KJØLBRO

Øll vita hvør hon er. Øll í Tórshavnar kommunu. Øll, sum eiga børn á dagstovni. Øll, sum biða eftir einum stovnsplássi.

Í hesum døgum gløðir telefonin á skrivstovuni hjá Katrini Holm. Hon hevur úr at gera við at tosa við neyðstødd og desperat foreldur, ið so ógvuliga fegin vilja koma uppí part, nú 250 pláss skulu lutast út til 1. august, tá tann stóra útskiptingin á stovnunum fer fram. Samstundis er fundarvirkssemið stórt. Stovnsleiðarar eru inni á gólvinum og geva leiðaranum á dagstovnaskrivstovuni nærri boð um, hvussu nógv pláss verða tøk, hvørjir aldursbólkar skulu raðfestast og hvussu nógv av hvørjum kyni hesa ferð sleppa ígjøgnum nálar-eygað.

- Í ár eru 82 pláss fleiri at luta út, tí tveir stovnar eru útbýgdir og ein stovnur er bygdur afturat. Øll foreldri fáa boð í senn og tað er nærur sum at sleppa eini bumbu. Øll vita beinanvegin, hvør hevur fingið pláss og hvør ikki hevur. Hetta er so eldfimt, sigur Katrin Holm.

Tey hava einki val

Seinastu tólv árin hevur Katrin Holm verið leiðari á dagstovnaskrivstovuni hjá Tórshavnar býráð. Skrivstovan umfatar biðlistan til allar dagstovnarnar í Havn umframt Fritíðarskúlan, og arbeidssuppgávan hjá Katrini er at luta tey tøk plássini á stovnunum til börnini á biðlistanum.

- Høvuðsuppgávan hjá mær er at dagføra biðlistan, at boða politikarum frá, hvussu støðan er, og at tosa við stovnsleiðararnar. Men meginparturin av arbeidssorkuni fer til at tosa við foreldur, ið hava børn á biðlista. Eg fái ikki altíð hjálpt teimum og plagi at siga, at eg eri eingin gandakallur. Viðhvørt havi eg verið ov fitt og sagt, at eg kanska kann hjálpa teimum seinni og havi tí biðið tey um at koma aftur. Kann eg tá ikki hjálpa teimum, gerast tey í óðini, tí tey siga, at eg havi lovað at hjálpt teimum. Sigi eg „kanska tað verður eitt pláss“, hoyra tey tað sum „at tað verður eitt pláss“.

- Viðhvørt taki eg so synd í teimum, eg vil ikki kvetta av og avvísja tey. Kvetti eg av og sigi, at „her er einki pláss fyri enn næsta summari“, verða tey frá sær sjálv-

um. Eg havi verið út fyri, at fólk ripa nevna í borðið og hava lagt eftir mær persónliga og líkamliga. Eg kann eisini ripa nevna í borðið og verða ill.

- Onnur verða so keddi, og tað er nógv verri. Tað eru eisini nógvar glaðar lötur, og tað er tá ið eg kann siga við eini foreldur, at barn teirra hevur fingið eitt pláss.

- Hesi fólkini eru í eini desperatari støðu. Tey hava einki val. Tey sita kanska í einum húsum fyri meiri enn miljonina, farloyvið er langt síðani úti, og arbeidsgævarin er ótolin eftir at fáa tey til arbeiðis. Kanska hava tey roynt onkra svartu dagrøkt, sum ikki hevur verið nøktandi. Og spurningurin er, hvussu nógv tey vilja bjóða barninum afturat. Samstundis er tað tvingandi neyðugt, at bæði foreldrin arbeiða, tí tann eina inn-tøkan er ov lítil til at gjalda lánini.

- Ert tú í læru ella gongur í skúla er tað eingin ólúka longur at fáa eitt barn, men tú sleppur ikki í skúla, um tú ikki hevur eitt pláss til barnið. Eg síggi dømi, har ommur koma til Havnar ymsa staði frá úr landinum, at ansa ommubørnum

og eru her í hált ár ella longri. Onnur dømi eru, har ungur mammur, sum ganga í skúla, hava børnini í heimbygdini, sum kanska liggur langt burti og tí síggja tær börnini bara í vikuskiftinum.

- Tað eru nógvar meiri og minni óhepnar loysnir og nógvar tristar lagnur. Hjá mær er tað eisini ein etiskur spurningur um, hvussu langt eg skal grópa í foreldrunum. Summi eru opin og leggja øll kort á borðið. Onnur eru afturlatin og kontant, sigur Katrin Holm.

Nóg skal ganga upp

Hesar lagnurnar, sum Katrin Holm hvønn dag allan dagin fær innli, fáa ikki tvørtur við borðinum uttan at tær rína við hana.

- Tað er ikki hvønn dag, tá ið eg komi heim úr arbeiði, at eg kann siga, at nú eri eg liðug at arbeiða. Mangan liggj eg um kvöldið og sovi ikki, tí eg hugsi um tingini. Serliga nú, tá ið trýstið er so stórt og foreldur vita, at tað er í hesum døgum, at tað verður avgjört, hvørji børn sleppa inn. Men eg eri úr góðum bergi brotin og eg gevi ikki skarvin yvir. Foreldur koyra tað ikki yvir á meg persónliga, og eg føli

ikk, at eg havi óvinir.

Hóast Katrin Holm tvíheldur um, at upptøkureglurnar eru amboðið, hon arbeiðir út frá, sigur hon, at hon í forum verður neydd at taka serlig fyrilit, tá ið tað ræður um stöðuna hjá tí einstaka barninum og til samansetingina á tí einstaka stovninum.

- Eg veit, at foreldur eru ónøgd við, at børn, ið eru seinni skrivað upp enn teirra, verða tikin fram um. Og tað er einfalt tí, at aldursamansetingin á dagstovnunum má varðveitast eftir einum ávísum býti, tí annars detta vøggustovurnar niður fyri. Vit kunnu ikki fylla vøggustovurnar við 2 ára gomum børnum. Tað má vera eitt ávíst tal av børnum í øllum árgangum fyri at varðveita samansetingina á vøggustovuni. Annars gongur tað ikki upp.

- Viðvíkjandi kyninum er tað umráðandi fyri trivnaðin á stovninum, at ein ávís javnvág er millum kynini. Tað kann tykjast heilt órimiligt hjá foreldrum, at eitt barn sum er føtt í jan. 99 verður tikið fram um eitt barn, sum er føtt í okt. 98. Men fyri aldurs- og kynsamansetingina á stovninum er tað neyðugt.

- Tá ið barnaverndin vendir sær til okkara við einum barni, ið má fáa pláss, raðfesta vit tað sum tað fyrsta. Men foreldur leggja meg undir lupp og krevja meg til svars fyri avgerðir, eg taki. Eg føli tað akkurát sum, at eg eri eitt sjáldsamt dýr, ið situr í einum glashúri og verður eygleitt úr øllum heraðshornum. Eg kann ikki gera ein feil, so eru øll á gosi. Eg má ansa so væl eftir, hvat eg geri, tí fólk vita so ótrúliga væl, nær hetta og hatta barnið er uppskrivað, nær hon átti og nær hin átti. Kemur eitt barn, ið barnaverndin visir á má fáa eitt pláss, spyrja fólk meg, hví tað sleppur frammat. Eg havi tagnarskyldu og kann ikki úttala meg um persónlig viðurskipti. Tey, eg skal standa til svars fyri, eru politikararnir og umsitingin.

- Nógv fílast á, at foreldur, sum einki arbeiði hava, fáa pláss til barnið. Vit kunnu venda tað við og siga, at hevur tú einki pláss til barnið kanst tú ikki søkja arbeiði. Eg kann ikki taka dagar ímillum um, hvørji skulu á stovn ella ikki. Eg havi upptøkureglurnar at ganga eftir og einki annað.

- Eg visi foreldrunum á, at vit hava ikki nógur pláss. Hóast tað gongur framá sleppur kommunan ikki undan at byggja fleiri dagstovnar, men hon ræður ikki einsamøll fyri hesum. Fyrstu kreppurárin vórðu allar útbýggingarætlanir lagdar í skuffuna. Fólk, sum rýmdu av landinum tá, koma aftur nú. Tey fara hvørki til Viðareiðis ella Sumbiar, øll koma til Havnar. Stóru partur av børnunum á biðlistanum eru børn hjá tilflytarum. Umframt er ein listi yvir hálvt hundrad børn hjá fólki, ið fara at flyta hendanvegin, men tey koma ikki uppá tal, fyrr enn tey eru flutt.

Veruleikin hin sami

Katrin Holm hevur sitið í arbeiðsbólkinum, ið hevur tilevnað uppskott til nýggjar upptøkureglur til dagstovnarnar og dagröktina. Og hon er ikki í iva um, at tað er rætt at hava ókislístar.

- Tað er av alstórum týðningi, at barnið er í nærumhvørvinum og er millum hini börnini í grannalagnum. Tað er aftavgerandi fyri trivnaðin hjá teimum. Tey, ið búgva í einum øki við býlingshúsi, hava verið ógvuliga privilegierað. So privilegierað verða tey ikki í framtíðini, tí tey mugu deila plássini við onnur.

- Hóast vit fáa nýggjar upptøkureglur og nýggja telduskrá, verða ikki tær stóru broytingarnar, tí biðlistin er tann sami. Eg gleði meg til tann dag, tá ið fólk koma inn til mín og søkja um eitt pláss, og eg kann spyrja tey, um tey vilja hava eitt pláss á Argjum ella Inni á Gøtu. Tann dagurin kemur kanska, men hann er langt burti, sigur Katrin Holm at enda.